

Zahraniční zkušenosti – boj s mouchami v chovech dojnic

inzerce

Biologická ochrana stájí před ektoparazity, respektive obtěžujícím hmyzem a výzkum, který se jí týká, má v mnoha zemích světa dlouhou tradici sahající až do meziválečného období. Nejedná se tedy zdaleka o novou nevyzkoušenou metodu. Jedno je jisté – nároky na toxickou nezávadnost potravin, a tím samozřejmě i mléka a mléčných výrobků, nadále porostou.

Systém založený na aplikaci přirozených antagonistů much je proto jednou z mála možností, možná jedinou, jak tyto nároky splnit. Celosvětově se nejvíce používají parazitické vosičky rodů *Muscidifurax*, *Spalangia* a *Nasonia*.

Biologická ochrana stájí má dlouhou tradici

O přímých finančních ztrátách u dojeného skotu v souvislosti s výskytem obtěžujícího hmyzu se historicky na našem území mnoho nenapsalo. Opakem jsou pak zkušenosti ze Spojených států amerických, Spojeného království a jejich bývalých kolonií a novodobě ze západní Evropy. Už v roce 1925 američtí autoři popisují pokus, kde při vypuštění většího počtu much ve stáji klesla produkce mléka o 1,49 kg/ den a tučnost mléka klesla asi o 0,65 %, a naopak v šedesátých letech fakt, že na farmách, kde je problematika much dobře zvládnutá, zaznamenali nárůst produkce mezi 0,45 až 1,42 kg/den nebo v procentuálním vyjádření nárůst v intervalu 10–20 %. Celkově jsou ztráty u skotu v souvislosti s mouchami spočítány zhruba na 2,2 mld. amerických dolarů ročně.

To, že výskyt much je vážným problémem si uvědomují například i výkrmci skotu. V americkém Kansasu dokonce vydali příručku k tomuto tématu. Tím,

že mouchy skot obtěžují a v případě bodalek dokonce sají krev, způsobují velké ztráty v podobě snížených přírůstků. V porovnání s ČR jsou Spojené státy obrovské, proto zpracovali i mapy největšího výskytu obtěžujícího hmyzu podle jednotlivých států vzhledem k průměrným teplotám a vlhkosti. Při preventivních doporučeních se logicky zaměřují na odstranění exkrementů, znečištěného krmiva, nedožerku a stojaté vody. Pak se teprve aplikuje biologická ochrana, nejčastěji v podobě parazitických druhů hmyzu. V celých Spojených státech bylo vyzkoušeno mnoho druhů tak zvaných parazitických vosiček s větším či menším účinkem. Závěrem bylo konstatováno, že tato metoda je úspěšná jen tehdy, když je nastavována a vylepšována pro jedno konkrétní území, resp. prostředí.

Co ovlivňuje úspěch biologické ochrany?

Otázky, na které by si měl každý chovatel skotu odpovědět, pak opět souvisí s tím, je-li prostředí suché, vlhké, chladné nebo teplé. Jak často je vyklížena podestýlka a v jakém je stavu? Kolik zvířat se nachází v kontrolované oblasti? Jaký druh hmyzu ve stáji převažuje? Měření výskytu, respektive prokázání zlepšení či zhoršení situace není lehké, uvážíme-li skutečnost, že mouchy dokáží pře-

létávat v průměru dvoukilometrovou vzdálenost. Spousta chovatelů u nás si navíc mylně myslí, že problém je tam, kde mouchy vidí. To je u dojeného skotu nejčastěji na dojrně, kam si dojnice nezvané pasažéry přinesou. V devadesátých letech popsal Campbell metodu výskytu much na nohách býků ve výkrmu, a pokud jich napočítal v rozmezí 2,5–5 ks na jedné noze, snížení přírůstku nebylo průkazné, ale když hodnota překročila zmíněné rozmezí, prokázal výrazné ekonomické ztráty.

Analýza, respektive prokázání vztahu mezi mouchami a produkcí mléka je pak ztížená tím, že do hry vstupují další činitele, které mohou produkci ovlivnit, a to nejen negativně. Obecně v našich končinách platí skutečnost, že v létě dojnice nadojí více mléka než v zimě. Na mnoha farmách už tento vztah neplatí a diagnostikování „letního problému“ v podobě vysokých teplot a výskytu obtížného hmyzu je na první pohled jednodušší. V opačném případě vidíme, že se „něco děje“ až při opravdu velkém zamoření, kdy například telata nejsou pod nánosem much vidět, jim podané mléko je v mžiku černé či nemožnost podojit krávy v dojrně. V jednu dobu, tj. v létě se tak projevují faktory, jako je dlouhý světelný den, který produkci zvyšuje, či vysoká teplota, výskyt much a další, které naopak produkci snižují. I vzhledem k těmto faktům se také čeští

farmáři podle našeho dotazníkového šetření domnívají, že **přemnožení much způsobuje v létě ztráty přes 0,6 kg mléka za krávu a den.**

Na závěr si dovolíme odvážně prohlásit, že se i u nás blýská na lepší časy. Chovatelé si začínají uvědomovat vážnost situace a hledat vztah mezi mouchami a ekonomickými ztrátami. V případě biologické prevence se ale hlavně zlepšuje prostředí, kde pracují lidé, welfare zvířat a celkově se více dbá na pořádek, hygienu a správné načasování procesů na farmě.

Ing. Daniel Falta, Ph. D.
Mendelova univerzita v Brně
Ilustrace archiv firmy

BIOCONT LABORATORY

Mouchy z vašeho chovu vyženeme!

BIOLOGICKÁ OCHRANA

BIOCONT LABORATORY

Objednávky a distribuce: Michal Grošov
736 792 502, grosov@biocont.cz

Poradenství: Ing. Václav Psota, Ph.D.
733 522 664, psota@biocont.cz

www.biocont-profi.cz

- efektivní preventivní opatření
- vysoká účinnost
- nulová hygienická rizika

Přirozeným nepřítelem much jsou parazitické vosičky rodů *Muscidifurax* a *Spalangia* (ilustrace přejata z reklamního komixu)